

Kmotr z panství Hluboká

Příběh muže, s nímž je spojován nynější kandidát na premiéra Martin Kuba

Jeden z horkých kandidátů na premiéra, ministr Martin Kuba, přišel z jižních Čech, kde měl léta pověst loutky místního kmotra Pavla Dlouhého. Proto vám odemykáme text o tomto vlivném muži).

Jeho pověst vládce jižních Čech z něj dělá skoro mytickou postavu. I reálný příběh Pavla Dlouhého ale ukazuje život v Česku v nečekaných odstínech.

Byť se to zvenku nezdá, restaurace Hubert v Hluboké nad Vltavou patří ke středobodům Jihočeského kraje. Zásahu na tom má zdejší štamgast Pavel Dlouhý, jeden z mužů, které před rokem tehdejší předseda ODS Mirek Topolánek označil za kmotry.

Dlouhý je předsedou jihočeské agrární komory, členem představenstev nebo dozorčích rad dalších dvanácti podniků, hlubockým místostarostou. Všude tam bychom ho ale hledali spíš marně. Jihočeský „kmostr“ úřaduje u Huberta v lokále plném paroží, vycpaných jeleních hlav a dalších mysliveckých trofejí. Na přilehlém parkovišti má rezervované stání co nejbližší ke vchodu do restaurace, uvnitř pak své stálé místo u jednoho z hospodských stolů.

K Hubertovi přijíždí ve svém stříbrném terénním porsche obvykle před polednem, poobědvá a začne vyřizovat agendu. Přesněji řečeno přijímat hosty, kteří sem za ním jezdí, protože potřebují pomoci, poradit nebo se jen zeptat na jeho názor. Na poradu k Hubertovi jezdí třeba i jihočeský hejtman nebo jeho zástupce, primátor Českých Budějovic, šéfové velkých jihočeských podniků, politici z Prahy. Když do jižních Čech jede ředitel podniku Lesy ČR, napřed zamíří k Hubertovi, a teprve potom na krajský úřad za hejtmanem. K Hubertovi se jel nedávno poradit i kandidát na ombudsmana Jan Zahradník, kterého zajímalo, jak by se dala získat co největší podpora. Hostitel hodně dbá i na rituál – třeba když jihočeského vicehejtmana a šéfa jihočeské ODS Martina Kubu při setkání líbá na tváře.

Ale nejde jen o držitele důležitých funkcí nebo zlatých kreditních karet, kteří parkoviště u Huberta plní svými velkými terénními auty. K Hubertovi docházejí i Hlubočtí, kteří potřebují vyjednat něco kolem svého podnikání, získat od města pronájem, bydlení nebo třeba sehnat protekci pro dítě. „*Od všech lidí tady slyšíte – to musíš projednat napřed u Huberta s Pavlem,*“ říká jeden z místních obyvatel. „*Přijetí má tady svůj rituál,*“ vysvětluje další z rezidentů Hluboké, který se jednou k Hubertovi vypravil. „Zeptáte se číšníka, jestli má pan Dlouhý čas. Číšník vás pak vyzve, abyste čekal. Zajde za Dlouhým, sdělí mu žádost o přijetí a čekajícímu hostovi oznámí rozhodnutí. Dlouhý pak přijde a zdvořile si vyslechne, o co jde. Někdy pak s úsměvem prohodí: „*Proč jsi za mnou nepřišel dřív?*““

Tahle uctivost a přívětivost má ale evidentně své limity. Pokud totiž lidé o Dlouhém mluví, tak jen pod příslibem striktní anonymity. „*Všichni jsou mu tady zavázáni už jen kvůli tomu, co pro město udělal,*“ říká jedna z místních obyvatelek. „*Zároveň ale má hodně lidí pocit, že ta pomoc není zadarmo. Že se pan Dlouhý jednoho dne ohlásí a bude něco chtít na oplátku on a že by pak bylo hodně těžké odmítnout. Proto tam někteří lidé radši nejdou.*“

Občan Dlouhý

Kdo ví, jestli Topolánek s označením „kmostr“ střelil od boku. (Sám expremiér se na toto téma odmítl s Respektem bavit.) Detailnější pohled na svět Pavla Dlouhého ale naznačuje, že se minimálně v jisté symbolické rovině docela trefil. Dlouhý si pečlivě pěstuje pověst člověka, za kterým může kdokoli přijít a požádat o pomoc. Svým místem v restauraci u hlavní silnice dokonce vypadá jako muž, co na své spoluobčany vyloženě čeká. Každý z návštěvníků se přitom stává součástí široké sítě známých, jejichž pomoc bude potřebovat zase někdo jiný. „*Jednou mi pan Dlouhý zavolal a chtěl, abych něco udělal pro zvolení jedné dámy do Rady Českého rozhlasu,*“ vypráví jeden z poslanců ODS. „Řekl jsem, že udělám, co budu moct. Přitom mi nedávalo logiku, k čemu on potřebuje své lidi v Radě Českého rozhlasu. Když jsem ho pak víc poznal, tak mi to došlo: *prostě chce mít na co nejvíce místech své lidi, nebo si mě prostě jen zkoušel, jestli mu pomůžu a on si mě bude moct mezi své lidi zařadit.*“

Pavel Dlouhý také dbá na pověst spořádaného hlubockého občana, který sponzoruje místní základní školu a dětské centrum volného času, aby měly zdejší rodiny levnější zájmové kroužky pro děti. Je starostlivým otcem, který pravidelně chodí svému desetiletému synovi na školní besídku. Svého syna má přitom v normální hlubocké škole, přestože kousek za jeho domem sídlí soukromá škola s výukou v angličtině.

Jeho soukromý život provází zvláštní kombinace okázalosti a hry na „prostotu“. Jak rád zdůrazňuje v rozhovorech, bydlí ve fádním rodinném domě postaveném svépomocí koncem 80. let. I po městě ale prakticky výhradně jezdí v některém ze svých dvou porsche. Se svojí manželkou se na veřejnosti prakticky neobjevuje, sdílí s ní ale dům a také kancelář. Ta je oficiálně napsaná na manželčinu spediční firmu, ve skutečnosti se však jedná pouze o činnost na živnostenský list a nic nenavědčuje tomu, že by reálně fungovala. Kancelář sídlí v honosně zrekonstruovaném schwarzenberském dvoře v centru Hluboké. Na chodbě před kanceláří návštěvníka ohromí vycpané hlavy afrických zvířat, včetně buvola, hrocha, nosorožce a slona. Uvnitř spediční kanceláře (kde ale majitel zrovna není) se pak návštěvník může zabořit do kožené sedačky nebo se usadit na stoličky vyrobené ze sloních nohou – nic překvapivého u člověka, který si podle svých známých libuje v cestách za lovem do Afriky.

Život Pavla Dlouhého zkrátka vypadá jako jedna velká záhada. Jeho známí také pořádně nevědí, čím se vlastně živí, když pořád vylévá v restauraci a chodí po honech a podobných radovánkách. Mezi lidmi v Hluboké má pověst boháče, jemuž v okolí patří kdesi včetně vyhlášené Schwarzenberské obory za městem, kde na honech utužuje kontakty s pražskými potentáty. S tímto majetkem to ale patrně nebude až tak horké: obora patří státním lesům, stejně jako ostatní lesní plochy v okolí a Dlouhý si v ní maximálně objednáva komerční střelbu (třeba teď na podzim má objednanou jednu naháňku divokých prasat za dva tisíce eur na den). Ani pohled do katastru nemovitostí neukazuje na člověka, který za posledních dvacet let shromáždil víc pozemků než Schwarzenbergové za tři sta let, jak se nedávno o Dlouhém vyjádřil český ministr zahraničí. Pavel Dlouhý a jeho manželka mají v pozemkových rejstřících jen několik zápisů, které co do rozlohy nestojí moc za řeč.

Sám Dlouhý dal v poslední době dva rozhovory novinám, v nichž o sobě mluví jako o obyčejném místostarostovi malého města a jako svůj zdroj obživy zmiňuje členství v představenstvech a dozorčích radách. Na druhou stranu většinou jde o akciovky s neprůhlednými vlastníky, jejichž

majitelem může být z velké části „kmoť“ osobně. To se možná týká i proslulého Rybářství Třeboň, kam Dlouhý rád jezdí na lov kachen nebo bažantů a podle svědků se bez protestů nechává titulovat „pan majitel“.

Tomu všemu dominuje pověst Dlouhého jako mocného vládce jižních Čech, který řídí krajský úřad i budějovickou radnici a vzbuzuje strach u každého, s nímž reportér Respektu na Budějovicích mluvil. Přesněji řečeno – strach smíšený s úctou a obdivem. (Dodejme ještě, že Pavel Dlouhý rozhovor s Respektem podmínil tím, jak se mu budou zamlouvat předem zasláné otázky. Na e-mail, že otázky se budou týkat posledních dvaceti let jeho života, už nereagoval.)

Dlouhý Půr

V jižních Čechách se podle všeho nerozdělují miliardy jako při zbrojních zakázkách. Ani tu místní „kmoť“ nejsou podezřelí z napojení na tvrdou kriminalitu typu obchodu se ženami jako v severních Čechách. Pavel Dlouhý – ať už řeči o jeho bohatství jsou nebo nejsou pravdivé – dokázal něco jiného: díky svým kontaktům v mocné zemědělské lobby vytvořil pozoruhodnou klientelistickou síť, která do značné míry ovládá politický a ekonomický život na jihu Čech.

Dlouhý se zjevuje na scéně začátkem 90. let jako ředitel nenápadného, ale důležitého Školního zemědělského podniku Hluboká. Má za sebou studia zemědělské ekonomiky v Budějovicích a práci zootechnika v JZD Lišov, městečku mezi Budějovicemi a Třeboní. Na začátku 90. let se stává společníkem ve dvou malých obchodních firmách, nyní už zaniklých, které zůstaly jeho jedinou příznanou podnikatelskou činností. Ale i když oficiálně nepodnikal, patřil evidentně k nemnoha lidem, kteří se v českém kapitalismu rychle rozkoukali. Sám ovšem o této době nikdy veřejně nemluvil, musíme se tedy spokojit s dostupnými dokumenty a s tím, co – pod příslibem anonymity – říkají lidé z jeho okolí.

Šéfovat státnímu statku se na začátku 90. let mohlo zdát jako ztracený čas, opak byl ale pravdou. V té době se formuje nový, dosud více nepopsaný fenomén agrární lobby, která už tehdy ukousla výrazný kus moci v novém státě. Šlo o kamarády ze zemědělských škol, státních statků a JZD, myslivce, kteří tužili své kontakty na pravidelných lovech, kam zvali další „užitečné“ lidi. Dlouhý je v té době rozhodně jedním z nich. Osobně zná prvního polistopadového ministra zemědělství Bohumila Kubáta i jeho nástupce Josefa Luxe, kamarádí se se šéfem pozemkového fondu a vlivným lidoveckým poslancem Karlem Machem.

Dlouhý stejně jako další ředitelé státních statků začíná vyřizovat restituční nároky a jako všichni lidé v těchto pozicích má možnost tuto proceduru různě komplikovat. V mnoha případech se místo půdy vydávají restituční nároky, které lze na pozemkovém fondu směnit za jinou nemovitost. Každý, kdo měl tehdy ponětí o tom, co je územní plán, o nevyhnutelném bohatnutí Česka, stavebním boomeru, možnosti přeměnit zemědělskou půdu na stavební parcely a měl známé na pozemkovém fondu, věděl, že jde o skutečný poklad. Nenápadná směna zemědělského pozemku za stavební znamenala vydělat na metru půdy stokrát, později i tisíckrát víc. Lidé s dobrými kontakty proto restituční nároky od často dezorientovaných restituentů kupovali a měnili je za stavební pozemky. Nakolik to dělal Dlouhý, není známo, měl k tomu ale ideální podmínky: přehled o restituentech a podle mnoha hlasů i dobré známé na pozemkovém fondu.

Dlouhého známí jsou přesvědčeni, že právě tehdy přišel k penězům. Pokud je to pravda, musel to dělat velmi obezřetně a promyšleně pomocí smluv o smlouvách budoucích nebo utajených podílů u lidí, kterým může věřit.

Každopádně lidé kolem něj nápadně rychle zbohatli. Například Josef Půr, hlubocký občan a Dlouhého kolega ze zemědělské univerzity, pod něj školní státní statek patřil. Půr zakládá koncem roku 1992 firmu Agriprod. Na jaře 1993 pak Agriprod uzavírá s Dlouhým a jeho statkem smlouvu o vypořádání náhradní restituce. Tato smlouva, na niž Respekt narazil v archivech, poměrně názorně ukazuje, jak to tehdy lidé s konexemi dělali. Agriprod koupil restituční nárok od paní Marie Němcové a nechal si jej ohodnotit částkou 3,3 milionu korun (třeba položku „krmiva a steliva“ odhad cení částkou 352 tisíc korun).

Dlouhý jako ředitel podniku, který má restituci vypořádat, za to nabízí rozlehlý schwarzenberský dvůr a vedlejší stavební parcelu v centru Hluboké hned pod zámekem – v celkové hodnotě 3,1 milionu korun. Jde o tentýž schwarzenberský dvůr, kde má nyní Dlouhý kancelář a sbírku afrických vycpanin na zdech. Na volné parcele Agriprod postavil dnes největší hlubocký hotel Podhrad, kde je Dlouhý také častým hostem. Oba objekty dnes mají hodnotu řádově stovek milionů korun.

Agriprod je v současnosti na Hluboké zdaleka největším zemědělským podnikem a kromě zmíněného schwarzenberského dvora a hotelu Podhrad vlastní obrovskou zemědělskou usedlost s chovem koní Vondrov nebo rozlehlou louku pod zámekem, na níž se dnes hraje golf. I tuto louku pomáhal Půrovi zajistit Dlouhý – pomocí svých pák v městské radě.

V roce 1993 Dlouhý a Půr vstupují do politiky – první zakládá na Hluboké ODS, druhý ČSSD. A jak ukáže budoucnost, politickými konkurenty jsou jen naoko. Oba spolu sedí v radě města, navíc z Hluboké přenáší spojeneckého ducha i do nedalekých Budějovic a na úroveň kraje. Tam se dějí podstatně důležitější věci než v malé Hluboké, a především Dlouhý si to evidentně uvědomoval.

Přesuňme tedy děj příběhu do Českých Budějovic, což není daleko – z Hluboké nějakých deset minut autem. V 90. letech nebylo nijak zvlášť patrné, že by se Pavel Dlouhý dokázal v budějovické politice prosadit. ODS byla zdaleka nejsilnější strana ve městě a žila tehdy sporem dvou skupin. V čele jedné stál Miroslav Beneš, druhou neformálně vedl Jiří Vlach.

Beneš přece jen držel prim: byl primátorem města, zatímco Vlach trávil čas v Praze coby místopředseda sněmovny. Podle pamětníků patřil tehdy Dlouhý do Vlachova křídla, zatímco s dominantním a podle řady lidí i panovačným Benešem si vůbec nerozuměl. Přesto se po tzv. sarajevském atentátu – pokusu části ODS sesadit kvůli korupčnímu skandálu tehdejšího šéfa strany Klause – rozhodl ve straně setrvat, zatímco Vlach odešel do nově vzniklé Unie svobody.

Miroslav Beneš se po volbách na jaře 1998 stává poslancem a odchází do Prahy. Vedení budějovické ODS svěřuje do rukou zubařky Zuzany Vystrčilové, která v komunálních volbách získává navzdory celopartajnímu rozkolu a prohraným parlamentním volbám rekordních 37 procent hlasů. ODS je ale zahnaná do kouta, všichni jsou proti ní, spojují se s komunisty, a tak místo do vedení města putuje Klausova strana v Budějovicích do opozice. *„Byla jsem přesvědčená, že pouhých devět let od listopadu se nenajde demokratická strana, která by šla do koalice s komunisty,*

ale stalo se,“ vzpomíná dnes na ty časy Zuzana Vystrčilová.

Ani ztráta moci však do budějovické ODS smír nepřinesla. Tentokrát proti sobě stojí Beneš a středoškolský učitel matematiky, majitel soukromého gymnázia Jan Zahradník, který o jeden hlas vítězí a stává se pak i prvním a také úspěšným kandidátem strany na hejtmana. ODS ve městě sice nevládne, je však velmi populární a směřuje k dalšímu volebnímu vítězství.

Jiná politika

Není přesně jasné, jak se to stalo, ale v té době už je Pavel Dlouhý i v Budějovicích pojmem. Běžně se mluví o jeho vlivu na řadu rozhodnutí, ví se o jeho dobrých kontaktech v jiných stranách, s nimiž jsou jiní členové ODS rozhádaní. Ví se taky o jeho známostech na ministerstvu zemědělství a všech podstatných úřadech v Budějovicích, které mají vliv na zemědělskou činnost, pozemky a stavební aktivitu města. Tehdy, někdy na přelomu tisíciletí, začalo být normální jezdit se radit na Hlubokou. *„Všichni kolem mě říkali, jak velké má Dlouhý styky a jak je bohatý. Říkali – to by Dlouhý chtěl, to by nechtěl. Přitom šlo spíš o drobnosti – jednotlivé zakázky a další aktivity města,*“ vypráví Zuzana Vystrčilová. *„Mně ale připadalo, že není až tak významný. Vlastně jsem nikdy nerozuměla, proč se Dlouhého všichni tak báli.“*

Vznikem krajů, ekonomickým vzestupem Česka a blížícím se vstupem do EU rapidně přibývá peněz na různé investice a budějovická ODS se tehdy podle pamětníků začíná měnit. Přibývají členové, brzy je ovšem zřejmé, že nejde o spontánní vstupy lidí nadšených pro politiku, ale spíš řízené náborů mezi znesvářenými křídly, jež se snaží přetáhnout vliv na svoji stranu. Přicházejí lidé, kteří se už nechtějí unavovat diskusemi dlouho do noci, spíš vedou zákulisní jednání, počítají hlasy, vytváří si spojení různými politickými obchody.

V jisté míře je toto chování přirozené v každé politické straně, kritické hlasy v Budějovicích jsou ale přesvědčeny, že v ODS to přesáhlo únosnou míru a že se tehdy začala měnit z ideového rozhodovacího centra ve spolek lidí, kteří si přes „politiku“ chtějí zajistit přístup k veřejným penězům, mít vliv na rozdělování veřejných zakázek. To se dá samozřejmě těžko dokázat, běh dalších událostí mu ale dává spíš za pravdu.

Zuzana Vystrčilová vypráví, že Pavla Dlouhého nikdy osobně neviděla. On nechodil na schůze vedení regionální ODS ani na schůze budějovického zastupitelstva, ona zase nejezdila na porady k Hubertovi, o nichž slýchala z vyprávění svých kolegů. Přesto je přesvědčená, že změna v ODS tehdy probíhala podle promyšleného plánu sestaveného na Hluboké. Usuzuje tak z toho, že noví lidé postupovali velmi uvážlivě. Netlačili se přímo do vysokých pozic, v první linii chtěli nechat známé tváře a sami pak obsadit místa v zastupitelstvu, z nichž by byli schopni radu města kontrolovat a pomalu ovlivňovat.

Je o tom přesvědčená i kvůli příhodě, která se stala krátce před volbami 2002. Tehdy ji jako kandidátku na primátorku kontaktovali dva mladší členové ODS, spojenci Pavla Dlouhého Jan Špika (pozdější poslanec) a František Jelen (dnešní náměstek primátora). Dali si s ní schůzku v restauraci a tam jí předestřeli svůj plán: může se stát primátorkou, pokud podpoří dosazení nových lidí z ODS na volitelné pozice na úkor lidí od Beneše. Vystrčilová tehdy odmítla podobnou dohodu udělat, sama odstoupila z kandidátky a definitivně odešla z politiky. *„Vždy si do čela vybírali*

někoho, kdo měl kredit a přitom byl ochoten plnit zadání, a to já nechtěla. Bylo mi jasné, že šlo o snahu ovládnout zakázky, o propojení politiky s byznysem. Nikdy nepadlo jméno Dlouhý, ale byla jsem přesvědčena, že se ta dohoda rodila na Hluboké.“ Dnes se zdá, že její odhad může být trefný: Špika i Jelen jsou v současnosti blízkými spolupracovníky Dlouhého. Špikovi dělal Dlouhý na velmi malý úvazek poslaneckého asistenta (aby získal legitimaci do parlamentu), Jelen znovu kandiduje za ODS v komunálních volbách.

Když Vystrčilová dohodu odmítla, ODS na návrh hejtmana Zahradníka navrhla na primátora Juraje Thomu, archeologa, který nepatřil mezi Dlouhého lidi, uměl se ale přizpůsobit. Podle Vystrčilové se ODS začala zásadně proměňovat. *„Výběr kandidátky pro volby do roku 1998 trval do jedné v noci. O každém místě se dlouze diskutovalo, zvažovaly se varianty. Volilo se v několika kolech. Později začalo být vše během hodiny dvou hotové. Kandidáti neměli potřebu se představit. Na schůzi se přinesly hotové návrhy, které mně neznámí mladí lidé bez problémů odhlasovali.“*

Vymstí se vám to

„Byl to zvláštní pocit. Všichni o něm mluvili, ale nikdo ho na vlastní oči neviděl,“ odpovídá Juraj Thoma na otázku, kdy se s Dlouhým poprvé setkal. Pak vzpomíná, jak ho vezl tehdejší hejtmán Zahradník v roce 2002 představit k Hubertovi jako kandidáta na primátora. *„Řekl mi, že setkat se s Dlouhým je důležité, a já to víc nezkoumal. Podobně mluvili všichni.“* Thoma na to dál vzpomíná takto: *„Když jsme přijeli na Hlubokou, seděl Dlouhý u svého oblíbeného stolu a mlčel. Zahradník prohlásil, že má dobrého kandidáta na primátora, a já se posadil. Dlouhý se nezeptal na mé názory, na nic a prohlásil něco jako – tak když si to pan Zahradník přeje, tak já mu jeho přání splním.“* Proč ale vůbec jede hejtmán ukazovat budoucího primátora místostarostovi Hluboké? *„Jel jsem budoucího primátora představit předsedovi agrární komory,“* brání se Zahradník. Tahle věta je důležitá: odvolávání se na své šéfování agrární komoře totiž slouží Dlouhému k obhajobě toho, proč do tolika věcí mluví a proč za ním tolik lidí jezdí.

Po této příhodě následovalo téměř osm let komplikovaného soužití, během nichž Thoma napřed jako náměstek primátora a pak tři a půl roku jako primátor řešil agendu, kde podle svých slov spíš jen tušil zájmy Dlouhého, než že by si tím byl jist. Vzpomíná třeba na to, jak od svých kolegů slyšel, že Dlouhý nelibě nese, že ODS v roce 2006 neuzavřela velkou koalici s ČSSD. Důvod je podle řady ten, že právě tyhle široké koalice hrály Dlouhému do karet: mohl vše dohodnout, uplatnit kontakty, jednal na všech frontách, dával sliby na všechny strany.

Další střet se podle Thomy odehrál, když firma Bosch chtěla investovat v Budějovicích do vývojového centra a nemohl se s pozemkovým fondem dohodnout na získání parcely. Když si pak Thoma jako náměstek primátora na pozemkovém fondu zjišťoval, v čem je problém, vymluvili se úředníci na právní komplikace, zatímco neformálně mu řekli, aby se do toho nemíchal, protože to má „ošetřené“ Dlouhý. Nebo když rada města vybírala alternativního dodavatele vody a Dlouhý si Thomu podle jeho slov pozval na Hlubokou a prohlásil, že s výběrem nesouhlasil. *„Nevěděl jsem proč a vyzýval jsem ho, ať řekne, že v tom má nějaké obchodní zájmy. Dlouhý pak prohlásil – je mi to jedno, ale vymstí se nám to.“*

Tuhle hru plnou nejasných řečí, tajemných náznaků, narážek na vliv a moc „Hluboké“ popisují všichni politici, s nimiž člověk v Budějovicích mluví. *„Je obtížné rozlišit, co je na něm mytického a co reálného,“* krčí rameny jeden z nejaktivnějších opozičních politiků na budějovické radnici

Svatomír Mlčoch ze Strany zelených. „Každý, kdo se tu zabývá komunální politikou, slyší, jak je Dlouhý důležitý.“ Jako řadový člen zastupitelstva se prý s Dlouhým nikdy nesetkal a neví o něm ani nic oficiálního. „V politickém zákulisí se ale říká, že o řadě věcí se rozhoduje na Hluboké, o každé důležité personální změně, o každé větší zakázce. Po detailech jsem se nepídil. Nám vadí, že se ODS chová k městu jako majitel většinového balíku akcií. A Dlouhý je pro nás v tomto směru vedlejší.“

Nutno říct, že primátor Thoma nebyl žádný oponent Dlouhého. Podle znalců budějovických poměrů byl poměrně spolehlivým členem křídla uvnitř ODS spojovaného s Dlouhým. „I když měl Thoma s Dlouhým nějaké střety, nikdy to nepřinesl do zastupitelstva, nikdy se nesnažil opřít o opozici. Choval se jako součást systému,“ říká Mlčoch. Na druhou stranu nebyl slepým vykonavatelem nějakých zákulisních pokynů z Hluboké ani horlivým návštěvníkem porad u Huberta. V mnohém si dělal svoji politiku a to se mu nevyplatilo.

Poslední střet Thomy s Dlouhým přitom slouží jako největší důkaz moci Dlouhého. Celé to působí poněkud bizarně: Thoma se jako primátor dostal do konfliktu s tajemníkem magistrátu Zdeňkem Řeřábkem. Ten měl pověst arogantního hulváta a opilce, také však kamaráda Dlouhého ještě z dětství v Milevsku. Hlavně byl ale jeho páka na magistrátní úředníky a nejrůznější povolení. Thoma roky Řeřábka toleroval, pak však dospěl k názoru, že je třeba jednat. „Za poslední půlrok jsem se kvůli tomu třikrát vypravil na Hlubokou a říkal Dlouhému, ať si Řeřábka uklidní, nebo mu najde jiné místo. Dlouhý prohlašoval, ať na to zapomenu.“ Koncem dubna pak Thoma Řeřábka se souhlasem krajského úřadu (to předepisuje zákon) odvolal.

O měsíc a půl později potom ODS udělala něco, nad čím každý politický analytik zakroučí hlavou: čtvrt roku před komunálními volbami svého primátora z důvodů nejasných „pochybení“ odvolala a jeho místo přepustila lidovcům. Šéf jihočeské ODS a Dlouhého nejdůležitější spojenec Martin Kuba říká, že primátor šel proti vlastní straně a chystal se stejně kandidovat za někoho jiného, to však působí jako velmi uměle vymyšlený argument. Thoma a další lidé z budějovické politické scény jsou naopak přesvědčeni, že šlo o pomstu za odvolání Řeřábka a demonstraci síly Pavla Dlouhého. Odvolání vlastního primátora podle mnohých dokládá skutečnou sílu, jíž Pavel Dlouhý disponuje.

Bratrstvo

Popis momentální situace na jihu Čech tedy nemusí vypadat úplně optimisticky. Mnozí veřejně činní lidé v Budějovicích vyslovují jméno hlubockého místostarosty šeptem nebo jen křestním jménem, aby nebylo jasné, o kom se mluví. Na druhou stranu díky Topolánkově loňskému útoku na „kmotry“ se tabu a strach začínají přece jen trochu drolit. V Budějovicích je minimálně jeden místní novinář – Richard Vlasák z Deníku, který nebojácně píše vůči Dlouhému otevřeně kritické články, a restaurátér Ladislav Vrábel, který na svém webu (nejlepsipizzavemeste.cz/cb) publikuje vše, co se spory na magistrátu souvisí. „Před rokem měli lidé strach říct nahlas jeho jméno. Díky Topolánkovi se to ale změnilo, teď už se tolik nebojí,“ říká Vrábel.

Každopádně do novin má ale drtivá většina lidí pořád strach o zvláštním hlubockém místostarostovi otevřeně mluvit. A když, tak maximálně pod slibem anonymity a vesměs o věcech, které se spíš jen tradují. Několik oslovených podnikatelů, u nichž Respekt odhadoval, že mohli při své práci na Dlouhého narazit, a mají s ním tedy nějaké hmatatelné zkušenosti, jakoukoli debatu – i anonymní –

předem kategoricky vyloučilo s tím, že nechtějí přijít o práci, veřejné zakázky, komplikovat si život.

Hledat odpověď na otázku, nakolik je tahle obava reálná, je samozřejmě těžké. Strízlivě vzato, Dlouhého vliv je dnes mnohem větší, než byl v 90. letech. Tehdy budoval možná velmi důkladnou klientelistickou síť, neměl ale tak velký vliv na politiku jako dnes. V minulých deseti letech kolem sebe shromáždil skupinu lidí, která drží zcela zásadní díl politické a ekonomické moci v jižních Čechách.

Patří do ní mladý lékař Martin Kuba, předseda jihočeské ODS, člen městské rady, zástupce hejtmána pro investice, dopravu, evropské fondy. Sedí v dozorčích či správních radách nebo představenstvech patnáct společností – například poloviny jihočeských nemocnic. Dalším je Zdeněk Blažek – šéf městské teplárny, předseda extraligového klubu Mountfield a dalších pěti firem. Třetím důležitým mužem je člen ODS Miroslav Dvořák, šéf podniku Motor Jikov, předseda krajské pobočky hospodářské komory a člen vedení dalších dvaceti čtyř firem. Také sem patří ředitel střední zemědělské školy a člen městské rady Břetislav Kábele.

Kuba, Blažek a Kábele vedou každý jednu členskou organizaci ODS v Budějovicích a dokázali za poslední roky přivést přesně takové množství členů, aby jihočeskou ODS s přehledem ovládli. Systém hlasování totiž umožňuje, že s relativně malým počtem lidí je možné ovládnout celý kraj. Hlasuje se v několika stupních a vždy rozhoduje většina. Stačí tedy disponovat dostatečně silnou základní organizací, která získá většinu hlasů na úrovni města. A kdo ovládne Budějovice, ovládá v jižních Čechách tradičně celý kraj, protože v Budějovicích je víc členů ODS než ve zbytku kraje.

Do vedení nejdůležitějších městských firem si Kuba a spol. dosadili své lidi, takže například u nemocnic volí manažery a tím mají pod dohledem stamilionové investice, o nichž manažeri rozhodují. Nemusí jít ale o okamžitý užitek. „*Snaží se mít všechno pod kontrolou,*“ říká Mlčoch. „*Sdružují své bratrstvo pro své budoucí aktivity a my nevíme, jaké budou.*“ Oponenti Dlouhého se například obávají privatizace městských podniků. To je třeba důvod, proč s obavami koukají na Dlouhého angažmá v nedaleké Třeboni, kde je vedený coby předseda představenstva Rybářství Třeboň. „*Mám obavu, že si vyhlédl treboňské lázně,*“ tvrdí jeden z místních politiků, který se také bojí uveřejnit své jméno. „*Dlouhý má vliv na treboňskou ODS. Společně s ní dosadí neschopného ředitele lázní. Ten je zadluží a oni pak už jen řeknou, že nezbyvá nic jiného než privatizace.*“

Pavel Dlouhý ale neovládá jen ODS. V řadě firem s ním a jeho spojenci sedí lidé z ČSSD, od lidovců nebo z KSČM, případně jejich rodinní příslušníci, čímž vzniká pouto, které se přenáší i do politiky. V budějovické politice tak panuje jinde nepoznaná idyla. Koalice se různě kříží a kromě zelených šlo dosud jen výjimečně narazit na vážnější kritiku. Přitom například systém veřejných zakázek ve městě je velmi neprůhledný. Město nevyužívá internetové aukce, výběrová řízení svazuje podmínkami výhodnými pro konkrétní firmy, mnohdy zužuje výběr jen na několik uchazečů. Podezřele často tak vítězí omezený okruh firem, mezi nimi i dříve nevýznamná hlubocká firma MANE, jejíž majitelé bývají také hosty u Huberta nebo na honech s Pavlem Dlouhým. „*Na kraji i ve městě vítězí šest firem,*“ říká bývalý primátor Juraj Thoma a vzápětí připouští, že on sám pro změnu tohoto systému mnoho neudělal. „*Uvažoval jsem o elektronických aukcích, neměl jsem ale sílu je prosadit.*“ Thomova náměstkyně, rovněž odvolaná, Ivana Popelová k tomu dodává: „*Kdybychom se to snažili změnit, ODS by nás okamžitě odvolala. Chtěli jsme mít klid a neustále přistupovali na kompromisy.*“ Nutno dodat, že Thoma a Popelová dnes kandidují za konkurenční politické hnutí, řeči o propracovaném systému dělení se o zakázky a vyplácení provizí za jejich

přidělování jsou však v budějovických politických a podnikatelských kruzích zcela běžné.

Posledním úspěchem Pavla Dlouhého je jeho veleúspěšný záťah na evropské dotace, po privatizaci 90. let a státních zakázkách další důležitý zdroj veřejných peněz. I tady funguje propracovaný systém, jehož nitky se – alespoň se zdá – sbíhají v restauraci Hubert. Pokud to tedy skutečně promýšlel Pavel Dlouhý, pak opět dokázal uvažovat nad jiné rychle a prozíravě. V ODS se traduje, že někdy před krajskými volbami v roce 2008 zavolał Dlouhý tehdejšímu poslanci Tomovi Zajíčkovì a sdělil mu, aby složil svou dlouhé roky vykonávanou funkci předsedy jihočeské ODS, protože ji potřebuje pro někoho jiného. Když se pídil po tom proč, dozvěděl se, že Dlouhý počítá s tím, že stranický šéf regionu bude rozhodovat o tom, kdo v radě kraje dostane na starosti agendu evropských fondů.

At' už to je nebo není pravda, Zajíček po volbách skutečně rezignoval (on říká, že kvůli prohře ODS) a na jeho místo se dostal Dlouhého nejdůležitější spojenec v ODS Martin Kuba, který vzápětí obsadil post zástupce hejtmana pro finance včetně evropských peněz. Dotace z EU přitom tvoří největší balík peněz, o nichž kraje rozhodují. Ředitelem Úřadu regionální rady, který rozhoduje o žádostech o evropské dotace, se stal mladý právník z Hluboké Jiří Trnka.

Ve stejném čase zakládá jeho bratranec, rovněž rezident Hluboké Jan Šmidmayer firmu G-Project, která se specializuje na sepisování žádostí o dotace z EU. Šmidmayer přitom nedlouho předtím pracoval v rámci civilní vojenské služby na hlubockém městském úřadě, kde se učil první žádosti o dotace sepisovat. G-Project brzy získává pověst nejúspěšnější poradenské firmy. Také ale nejdražší, podle informací některých žadatelů si účtuje i deset procent z ceny dotačního projektu, zatímco jiné firmy běžně do tří procent.

Nakolik šlo o předem promyšlený systém, nelze dokázat. Každopádně Hluboká se přímo před očima mění ze zapadlé obce kolem známého zámku v luxusní, bohatými lidmi vyhledávané místo k bydlení. Nejde ale jen o boháče typu fotbalisty Poborského, hokejisty Prospala, předních budějovických lékařů nebo podnikatelů, kteří tu platí za parcely tolik jako v Praze. Dlouhý s pomocí starosty Jirsy vymysleli plán, jak do Hluboké nalákat davy turistů. Utrácí desítky milionů za cyklostezky, soukromníci dokončili velký sportovní areál, farmu s jezdeckým oddílem, luxusní rehabilitační centrum, teď plánují univerzitu. Vše se staví a opravuje pomocí dotací. Hluboká se stala jasně nejúspěšnějším žadatelem o evropské dotace. „*Prostě jsme byli nejlépe připraveni,*“ vysvětluje to starosta Hluboké Tomáš Jirsa.

Podezření, že se na téhle „přípravě“ zásadně podílel i Pavel Dlouhý, se ale komunálním politikům v jižních Čechách těžko vyvrací. „*I České Budějovice zadávaly své žádosti G-Projectu,*“ říká bývalá náměstkyně primátora Ivana Popelová. „*Vědělo se, že jsou úspěšní, navíc tu byl tlak z nitra ODS, at' to dáváme jim.*“

O evropské peníze prostřednictvím G-Projectu úspěšně žádaly hlubocké firmy, v nichž je zastoupený Dlouhý (například České lesy, kde je předsedou dozorčí rady) nebo jeho dlouholetí spolupracovníci a kamarádi (MANE, Agriprod).

K tomu ještě epilog: Jiří Trnka byl na jaře zatčen s podezřením, že nedovoleně manipuloval s žádostmi o dotace. Kraj proto vyplácení peněz zastavil a nechá zřejmě projekty posoudit znovu. Trnka byl mezitím propuštěn a kraj ho zřejmě nechá pokračovat v práci. Případ dál vyšetřuje pražská policie v obavě, že budějovická kriminálka je pod vlivem Pavla Dlouhého.

Něco změnit

Jak to tedy bude dál? Nejvíc rozruchu bylo kolem jihočeské ODS v červnu, kdy se Martin Kuba na kongresu snažil získat místopředsednické křeslo. Tenhle průnik do nejvyšších pater celostátní politiky se Kubovi a Dlouhému nakonec nepovedl (šéf ODS Nečas zřejmě i pod vlivem špatné pověsti Jihočechů a obavy z Dlouhého sám delegáty žádal, aby Kubu nevolili), v jižních Čechách se ale nic nemění. Až na Jana Zahradníka už v Českých Budějovicích z ODS odešli všichni významnější členové této strany činní v 90. letech. Nedávno se Budějovicemi inspirovali i v Písku a Strakonících, kde také místní podnikatelské skupiny přivedly do strany tolik nových lidí, že kompletně změnily vedení, prosadily své kandidáty do voleb a zakládající členy, kteří v obou městech dělali dlouholetou a úspěšnou komunální politiku, odsunuly na okraj nebo přiměly k odchodu.

Dlouholeté členy, jako je například zmíněný bývalý předseda jihočeské organizace Tom Zajíček, přitom ohromilo, s jakou razancí se tohle nepřátelské převzetí strany děje. *„Přišel jsem na schůzi a spoustu lidí jsem tam neznal. Vytáhli předem sestavenou kandidátku s tím, že se o ní bude bez rozpravy hlasovat jako o celku. Teprve když jsme se ozvali, že se to nesmí, četli jednotlivá jména zvlášť a hned si je schvalovali.“*

Nejde přitom jen o politiku. Zdeněk Blažek, šéf budějovické teplárny, Dlouhého kamarád a jeden z hlavních aktérů ovládnutí budějovické ODS lidmi kolem Kuby a Dlouhého, provedl podobně nepřátelské převzetí v občanském sdružení HC České Budějovice, sdružujícím mládežnický hokej v tomto městě. Do organizace, která do té doby fungovala na bázi rodičovského nadšenectví a vzájemné důvěry, přinesl letos v květnu na výroční schůzi bezmála dvě stě nových přihlášek, na místě za ně zaplatil členské příspěvky a pomocí připravených plných mocí kompletně nechal změnit správní radu sdružení. Tím například získává i možnost rozhodovat o šesti milionech ročně, které se zavázal na příštích deset let vyplácet mladým budějovickým hokejistům ČEZ. Sdružení založené předtím na konsenzu teď dostává úplně jinou dimenzi. *„Udělal to stejně jako předtím v ODS. Ted' mohou změnit všechno, co chtějí – vyvést peníze, hráče, cokoli,“* zlobí se bývalý ligový hráč a funkcionář mládežnického hokeje Karel Pražák. *„Jde o lidi, kteří se točí všude, kde jsou nějaké veřejné peníze.“* Zdeněk Blažek na svém postupu nevidí nic divného: *„Obrátili se na mě lidé, kteří chtěli, aby se něco změnilo. Ted' nastane nová éra řízení, mladé hokejisty začnou vychovávat profesně zdatní lidé.“*

Je to ještě ODS?

Jaké tedy plyne z příběhu Pavla Dlouhého poučení? Jde ještě vůbec v jižních Čechách o ODS, když ideje ustoupily nesmlouvavému dělení pozic a stranu opouštějí lidé, kteří zosobňovali tradici a kontinuitu? *„Přes všechny problémy je to pořád ODS. Pořád je to strana, která nebude zvyšovat daně. A rozkrádat se bude vždy,“* míní odstavený lídr jihočeské ODS z 90. let Miroslav Beneš. Další zakládající člen, Tom Zajíček z Písku, si myslí, že ODS se zmocnili lidé, kteří ji používají jen jako nástroj k prosazení svých ekonomických zájmů a vedení v Praze by to mělo řešit rázně. *„Třeba i celému oblastnímu sdružení odejmout licenci a říct – znova a pod naší kontrolou,“* říká Zajíček.

Místopředseda pro chod strany Pavel Blažek ale takový radikální krok nepovažuje za reálný: *„Naše jediné kritérium jsou volby. Ty ukáží, jestli kritizované struktury jako v Budějovicích mají podporu*

voličů, nebo ne. Pokud ano, budeme to respektovat. Jestli ne, zreformují se pak samy.“

Zdroj: <https://www.respekt.cz/tydenik/2010/38/kmotr-z-panstvi-hluboka>

Čas: 21.7.2018 13:09